(1)

श्रीरामसाहे॥स्मुरव्यराजांगनेचेहुन॥राजस्नेसीहोनेधुर्न॥तेराज विकंचनालेकोनित्वरीत॥आजभुवनानिघाल्ले॥१॥
विहंगमजैसेसेजेंपावल्ले॥कीकार्मुकापासुनिशरस्मुटल्ले॥नातेमनाचाआसनिबैसल्ले॥स्वामिकार्यकारणे॥२॥अर्ध
निमिष्यमानेनभने॥नवमहाद्वानपावलेत्वने॥बिचित्रेंध्योनिसामोने॥चित्रसाळेप्रतीआले॥३॥नेशाळेचित्र
म्हूनरचना॥दोरेनिघालीपाहाताालोचना॥लावण्यजैकोनिमचिन्तुवना॥उद्वेगताआली॥४॥तेशाळाव
निनाल्लताचेवनानंद॥किप्रमेदापक्षीनिरोतउगेदन॥कीनायकानक्षत्रावेळेंचर॥मनुपम्पअवकाशपेण॥५॥
कितेकिर्तीविस्वकर्मियाच्यि॥कीतेरूपाकुर्व्ण[illegible]ची॥कीतपश्रियादरशाननाचि॥निरोपमभुवन
त्रयि॥च्यातेथेकामावल्लेचेंरन हेम॥दत्तिविरा[illegible]त्तम॥उपमेचोळावेविबुद्धाश्रम॥तरीनेनाक्षसी
संगिले॥६॥तेसेचित्रशाळेमित्तरी॥प्रथमप्रहराचे[illegible]॥पर्यंकाचेप्रतिप्रउवारी॥मंदोदरीबेसलीअसे॥७॥
उपमारीजेतिचियास्वरुपासि॥नरिस्करागम[illegible]॥चांतुर्यतुलीतायिसि॥रत्नीजालीकामप्रीया॥८॥
तानिचेपनिरतपणानिके॥परि[illegible]रिनदाल्लेतेजगासिठाउके॥प्रितीस्नवतीपासावमृगांकेखुधातेजम
विले॥१०॥बोलतिअहिल्यचेपति[illegible]पण॥परिलागलेशाक्रचिकाम बाण॥अपराधेजालीपाखाण॥सगरा
म्पायेउद्वरली॥११॥पतिव्रतासगाव्याआनिका॥परिस्यास्पर्शल्याशेशायेकयेका॥हेउपहुनिबोल्नालोका॥नि
राविषयिलागेल॥१२॥म्हणोनिसर्वश्रिष्टमंदोदरी॥समताबोलाविजेसिगोरी॥प्रभातेस्मरणकरीतरी॥सहापातकेनाशाति॥
१३॥

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

२

मंदोदरीआपुलेनिस्कर्षयपणे॥शोभवीसर्वांगीचिमुठणे॥घ्राणाचेनिर्दनिपादणे॥सुगंधातेकरवी॥१३॥आंगी
चेनिगौनवर्णे॥चंदीकेसिआनिलेउणे॥हास्यकरीतांदंतनकिर्णे॥मानिकानेदंगदेती॥१४॥मर्यादानसंडिम
दीराब्धी॥तैसीयौवनाचीअवधी॥उपभोगांच्यासरीतांसिजालीसिद्धि॥भेदलातारुण्यसिंधु॥१५॥
मंदोदरीनानातारुण्यसागरु॥तेथेवसलानिवाप्राणेश्वरु॥त्र्यपठाइपिउलेशंकरु॥ह्मणोनितेथेसुर
वाउला॥१६॥मंदोदरीसत्त्वपतीव्रता॥अनंगेप्रसन्नदेवीसेविता॥मगत्त्लपेनुहोसिरुक्मिणिमात॥
रुणावतारजालीया॥१८॥लावण्यविका[illegible]चित्र॥तैसेमंदोदरीचेवेल्हाव्वगात्र॥रावणा
चेविसहिनेत्र॥भ्रमरभ्रमतितेथे॥१९॥येकुउे[illegible]दरीसि॥रंभेचेनृत्यवैभवहुसी॥शोकासरस्व
तीचामानसी॥बोलताक्षोभपडे॥२०॥ऐसीतेप[illegible]रुपगि॥दुर्हुनिदुर्निरखीलीअवस्वशी॥प्रणि
पातुकेलाजोउवांकरी॥संपुर्णभावे॥२१॥मंदोदरीनिरखीलिंदुनाने॥चात्त्रपुसेभ्रत्तनासंकेते॥याउ
परीवाग्देविते॥वदनितेजाले॥२२॥वार्तिकह्मणनिजोस्वामिनी॥आजियकधिप्रहस्तपउलानरी॥
हेश्राइकोनिरायाच्यांअंतकर्णी॥आवेशअखंतआला॥२३॥मायाचाकोपाग्निदिसेऐसा॥तेणोब्रह्मांड
गोळहोइलकोळसा॥पुढेस्मानरवान्चराचाकायिसा॥उरलापैकुबोलावा॥२४॥आनासहवर्तमान
सेनेसी॥चवकनाथआनोवोयव्रासि॥ऐसेऐकोनिमंदोदरीचेमानसी॥चिंतेचाडागुलागला॥२५॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

२४

अमृताचेपुर्णपात्रभरले। तेथेविषाचेविरजनपडले। तैसेमंदोदरीचाहृदईक्रमले। चिंनेचेविढान॥२६॥
मंदोदरीचेआनंदबिळी। रीघालीचिंतासर्पिनिकाळी॥ मगमाळिवैनुशास्रेसतेवेळी॥ सिघ्रपाचारीला॥२७॥
सात्वज्ञासिकेलाविचारु। सरीसात्राहेत्रतिकायाकुमरु॥ यज्ञाजानोप्राणेश्वरु॥ तयाभेटीनिघाली॥२८॥
सौवर्णसवित्रासोमधापाहेत्री॥ समागमेविसमनमहामंत्री॥ पुढेबैरिजनस्तविनीस्रोत्रि॥ अभ्यासुउठनिघा
ली॥२९॥ सिबीकानलरवचिनेसिद्धकेली॥ तेथेमंदो[illegible]त्रासु ठेली॥ जेकाळीवाद्येवाजीनली॥ नानाध्वनिवि
लुंबले॥३०॥ सदिसिवेष्टीतदासिचिन्हने॥ आपा[illegible]तिनानाउपन्नोयाने॥ ढव्वतिविजणेचामरेश्वेते॥ छरिद्वेत्र
चंद्राऐसी॥३१॥ रोहिन्नागिचालतिदोघीजनी॥ [illegible]तहउनी॥ येकपिकपात्रधरुनी॥ येकिकरहेरीबो
लिजे॥३२॥ तलरवचित्तकोचणसरि॥ जलपुर्णये[illegible]॥ केनकिदळाचेपात्रयेकीचेशिरी॥ कुसुमिभरले
असे॥३३॥ येकिजवळीपरीमळाचिपेटी॥ येकि[illegible]वाटी॥ येकीतेआसनानेहली॥ रंगनसावळुनि
चाले॥३४॥ येकिजेसातेजाचारवी॥ आमुखापुढेदर्पणदावी॥ येकीलघुपिरस्पर्शवी॥ स्वेदमहुरदेखोनि॥३५॥
जाणविनिनानाउपन्नोगासि॥ दविमंदोदरीच्यादासि॥ साचियायेकयेकाग्रवेवेशि॥ रंभाउर्वसिनतुले॥३६॥
प्रथमयोवनास्यासकळा॥ सुश्रोभितचालतिसुढाळा॥ त्याचांगोरवर्णदेखोनिचंद्रकळा॥ लोपतिलज्जांप
रुनि॥३७॥ त्यानकतिराक्षसिनारी॥ विद्याधरगंधर्वाच्याकुमरी॥ गायनकीतिमधुरस्वरि॥ जावतिरो

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(3)

हिमागि॥३९॥ इसर्सदवेत्रपाणीदृशाक॥ पुढेराविनिगर्जेननेचेकौतुक॥ याउपरीराजमार्गिचेलोक॥ निवारतिउभ
यभागि॥४०॥ ऐसिअमरराजशत्रुप्रिया॥ प्राणपतिसजातेनेरावया॥ आगींचिघन्नाफाकेतेणेचरिया॥ गोपुरा
च्याउजळति॥४१॥ विराजीनउभयतनिर्थी॥ रत्नाकराप्रतिजायत्नागिनथी॥ तैसिरोनावेष्टीनरुपैथि॥ जा
तदेविमंदोदरी॥४२॥ ऐसिसीघ्रकाळिराजांगना॥ आलीमहामंडपस्थानें॥ आंनरेथोकलीसर्वत्रीना॥ आपण
पुढेचालीली॥४३॥ रांभिरसुंदरीच्याकरदकमळा॥ आपुले[illegible]निकरांबुजेधरीलेलिळा॥ आउरसहिउजळेत्र
दिप्तकळा॥ तैसिसत्नेमध्येजाली॥४४॥ सत्ना[illegible]सलेहोते॥ तेजधोसुरवजालेपरते॥ मगनृपति
ह्मणेवोकांते॥ अपुर्वयेथेबिजेकेले॥४५॥ देवि[illegible]प्राणेश्वरु॥ कमळदेवेलानमस्कारु॥ राजेनिध
दिलाकरेंकरु॥ मंचकावरीबैसविली॥४६॥ केव्हार[illegible]सिरनरोसभेसिनिपुरारी॥ अर्धागिबैसविआलीयागौरी॥
रत्नाननेतयेचिपरी॥ प्रियेतेंबैसविलि॥४७॥ मंचीअ[illegible]विध्युलता॥ तैसिप्रियोत्तमापासिपतिव्रता॥ तो
बोळपुष्पांजुळीदेउनिवार्ता॥ अंतुरीचीपुसेरावणु॥४८॥ प्राणेश्वरावेनिबोस्से॥ पतिव्रतनाबोलेसारंश
उत्तरे॥ ह्मणेविवेकाचेनिबळेचतुरे॥ पुढेआत्महितदेखावे॥४९॥ रायापुरुषाचाहाचिपुरुषधर्मु॥ सकुनेदि
जेसदाचेननेसुखपुण्यपरत्रासिभिळेकासु॥ तोचिअनुभविजेजी॥५०॥ तिलतुल्यसुरवाचेनिपाळे॥
पुण्यवेचेमेरुपरीसमोठे॥ हेरोआत्यराचेनाधर्मिष्टे॥ अधर्मबुद्धीकरुनि॥५१॥ रायासुरव्यधर्मपरोपकारु॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

38

यानेपुण्येतुलिनांउणामेरु।आनिपरपिडेच्यापापावांविस्तारु।भुवनत्रयनमाय॥५१॥आनिकृपदियेसिं
काजा॥ज्याचेघरीदुभेकामधेनुवोजा।जोपुरुषअभिळासीअजा।हेमहात्रपुर्वजी॥५२॥वादिकेसिक
ल्पवल्ली।नाग्यबळे।समईदेकल्पीलिफळे।तेसांडुनित्रर्किसीबांधलेआळे॥महेमह०॥५३॥जयाचेघरीप्र
त्यक्षलक्ष्मीनिधि।आज्ञाधारकसर्वसिद्धि।सानग्रासिउठलिनिक्षेचीबुद्धि।हेमह०॥५४॥सदाप्रासपि
यूषवाहिनिचेनीर।तेअमृतसांडुनिइच्छिलीस्क[illegible]।तिसेसजुनिआवडेथिरउन।हेमह०॥५५॥इंन्द्रानतुळेत्र
ग्रहेसि।तेसेपुर्णसौंदर्याचिरासी।ऐसिज[illegible]सी।तोपरद्वारइच्छि।हेमह०॥५६॥म्हणोनिजी
पतिप्राणनाथा।तुह्मीसर्वार्थिसपुर्णसमर्थ।[illegible]किजपोनिरर्था।विरोधुराघवेसिंकरीता॥५७॥
पाहताविषवल्लीचोपालवी।केविअमृतफळ[illegible]वि।तैसिसितानक्षिल्यासुखपदवी।नाहिस
र्वथास्वामि॥५८॥जेनेत्रअर्थेनिर्मुळव्हावे।यासिय[illegible]वनावि।म्हणोनिविवेकियानेवोळखावे।आ
त्महिताचेनिव्दारे॥५९॥प्रसन्नवल्लभाचोजपाहि।उदरकिपाषाणतारीलेजेहि।तेनरवानरदेहि।कैसेपास
पावे॥६०॥आहातअमृतनिर्माणज्यासी।तेबळेभग्नकेलेराक्षसी।त्याराक्षससासीरणभुमिसी।प
र्वतसकमारीती॥६१॥ऐसाविपरीतकाळआला।तोदुनदृष्टिनेपाहिजेविचारीला।अरिष्टाचाउमाळाजा।भव
तासिकारणज्यानकी॥६२॥ज्ञानाविवेकानेमंत्रिम्हणावे।बुध्दिवेसरक्षणकरावे।नितिसिजवळीअसोचावे॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५)

कार्याकारणराया॥६३॥ किर्तिचेवाढवावेमहत्व॥ संतोषेसंग्रहिजेसत्व॥ जैसेहृदयातिल जिवीत्व॥ तैसेजगमान्य
नी॥६४॥ आयकिलेंगायाआयकाहो॥ विवेकशुन्यसहस्रबाहो॥ सदासुखिअसनादेहो॥ बुद्धिसांडिलीतेन्हे॥६५
नमरग्निचेजास्थमिदेखिली॥ नेकामधेनुबळेंहरीली॥ पुढेकार्तिकविर्याचिकुळवल्ली॥ खंडिलीपरशुरामे॥६६
नयाचिपरीप्राणनाथा॥ हरादाशरथिरामुसर्वथा॥ यासिविग्रहोकरीनासमर्था॥ तुह्मासिकल्यानकैंचे॥६७॥
धुम्राक्षप्रहस्तयुद्धागेले॥ तेकायजयोघेउनिआले॥ [illegible] रैणवधुरंधरशापावले॥ तेतुह्मीविचारामनि॥६८
प्रहस्तपडलासंग्रामी॥ राक्षसम्रेतीमाजलेरण[illegible]भुमी[illegible]निजितातुह्मी॥ युद्धाजानेपाहना॥६९॥ मज
पाहानाहिनकेंबरवे॥ विचाराली बुद्धिवेनिवे[illegible]आतारामसीसख्यकरावे॥ येजानकिसिदेउनि॥७०॥
सिघ्रसोडिजेविदेहितनया॥ सांगातेच्या[illegible]॥ येकउत्तमधनुष्यदेउनिया॥ रघुनाथालागीपा
ठविजे॥७१॥ तेथेबिभीषणुअसेधर्मात्मा॥ तो[illegible]बरवियापरीरामा॥ तुह्मिसर्वथानवजावेसंग्र
मा॥ हेवृक्षविज्ञापनामासी॥७२॥ ऐसिमंदोदरीबोउनने॥ आयकोनिहास्यकेलेंदशानने॥ प्रियेबोलि
लिसिमारांशउनरे॥ परिहेंकैसेनिपडे॥७३॥ धगधगीनवैश्वानरे॥ पतंगासिसख्यकिजेत्रादने॥ तरिरिसि
कातेतुसेनिविचारे॥ मजरामेसिमैत्रि॥७४॥ मजरावणाचेदर्पमहिमाने॥ स्वर्गिचेदेवजालेदिने॥ तोमी
मानवियाचेनिसंन्निधाने॥ श्लाघ्यनाकेंसिनेगु॥७५॥ त्यासितावानिली कोरीथोरें॥ पुनरपिरामासि[illegible]असामोपचारें

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

58

हे स्कंध श्रवण करीती नरी सिने। मासिम जन्मोसे वाटनी ॥८६॥ गजाचे मस्तकि चामनि ॥ सिंहचपेट प्रहन्ने आनि

नो जरी भय येदेन रीधरनि ॥ सिंह बस्ता तुल्य ॥८७॥ कांते अपुले निपुत्र शार्थे। करुन यते केले समर्थे। तेरा कोनि सा

डिजे नरी व्यर्थे। वैभव दिसती ॥८८॥ मास्या स्वर्गादे मुस्ठी तळी। इंद्राचा मुगुट भर ळा कूची। तो नावण मियेका

ळी। सितासो डिन अक्रोधे कैसी ॥८९॥ जाउ वतस निमासे हस्त ॥ खटखटी ति ऐरावति चे दंत। वे श्रवण होये प

याच किन। मासे श्रवण जानीय ॥९०॥ ऐसिया राव्याचा [illegible] प तुझ्या प्रति लिन होणे। सितासोडुनि पाउवणे। हे

लघुत्व दिर्घ कांते ॥९१॥ आनि कआई के मंदोदरी ॥ [illegible] लेवा नरी ॥ कि तियेक भंगोली पुरी। दळ मारीले

कुन ॥९२॥ ऐसिया रामेसियेसमर। कैसि कुर्भ [illegible] वियह साउवा हे द्ददर। नबैसे मासीये ॥९३॥ जेणे

रात योजणे सागरु शिळि ॥ बांधल्या जेसा म हिन [illegible] पेसंग्रामी समस्थी। महाराक्षेसमारीले ॥९४॥ अ

ना वद्धमे सत्यजान। सिताने येक धेविन। [illegible] सिकेले निर्वाण। ऐसा कपट्य कर्मा ॥९५॥ जन

स्थानि वधिले थोन ॥ चतुर्दश सहस्र निशाचर। मी साचे निसुडे वधिन वाचर। आजी वेसंग्रामी ॥९६॥ वद्ध

आता ऐसे करावे। तुम्ही सिघ्र निज मंदिरा जावे। आनंदभरीत मनि असावे। मासी चिंता न करावी ॥९७॥ वरी पड

नाति व्यतुल्य कुसुमे। पुष्टी ळ्डप विजे पाना व्ळ कुमे। तरी चमजरा वणे सिरामे ॥ संग्रामी साधिजेल ॥९८॥ कौनेक

पुराचे नितुस्माने। भस्मी जेम हा वैश्वानरे। तरी चराचरा वाचे निशाने। रामे सामर्थ मासे ॥९९॥ प्रिये पिप्पलि केवेनि

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

वाळे॥ बाळे॥ कुंजरासि गिळी जेसगळे॥ तरी रामाचे क्षेत्र ऌजागळे॥ मज सि युद्ध करीना॥ ४०॥ बोलनाराव
णाचां हृदयामीतरी॥ लोटति क्रोधाचिया लहरी॥ मग म्हणे वो सुंदरी॥ सिघ्रगंतव्य करावे॥ ४१॥ परीसो निनाया
चिवचणे॥ मंदोदरी जसे तुष्ट मने॥ मग निघाली म्लान वदने॥ निजभुवनाप्रति॥ ४२॥ मंदोदरीने हृदई आविले॥
आजी आह्मा कल्पांत माउले॥ कोणा कर्म बिवै सव वहिले॥ गयासिनेत जसे॥ ४३॥ ल्पणे गा होनारा बळवंता॥
मग निघाली धतु निचिता॥ सिघ्र आया रावण चि [illegible] निज म्हृहपावली॥ ४४॥ मंदोदरी स्या सुखकमळा॥ नि
घो निगे लीपा हाता कळा॥ आनंद जाला चित्ता [illegible] जे सोजाग्रति पासुनि॥ ४५॥ सुवस्त्र पाहानवि
रतिउ ओळे॥ जिव्हा जम्ह्ना सिनातळे॥ आह [illegible] नापळे॥ उपभोगा पासुनि॥ ४६॥ तेसि रावणा कां
ता मंदोदरी॥ साप उलीत शोका चा जो हरी॥ कथा [illegible] व पुकारी॥ नीस चित्त चावे॥ ४७॥ भविष्य वल्मी
कीचे निके॥ जेवे दिले कवि कास नाये के॥ दुरंधर भवसिंधु श्लोके येके॥ तरी जे निभ्रांत हो॥ ४८॥ जयाव
शी हृपाम गवंनाचि॥ तया सिराम कथे चि रुचि॥ अभक्ता नावडे परीक्षा येथिची॥ जैसे रोगिया मिष्ट
न्ना॥ ४९॥ इति श्रीयुद्धकांडरामायणकथा॥ अवपोमेळ विपरमार्था॥ रवं जि दुखहारी सवेथा॥ हृष्यादा
समुदलहलणे॥ ५०॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com